

Vreme: 28.09.2026 14:06

Medij: ladiesin.ba

Link: <https://www.ladiesin.ba/sigurnost-placanja/>

Autori: Redakcija

Teme: Visa; MasterCard (Master)

Naslov: Sigurnost plaćanja

1764

Tajnost Vaših podataka je zaštićena i osigurana korištenjem posljednje verzije TLS enkripcije. Stranice za naplatu putem interneta osigurane su korištenjem Secure Socket Layer (SSL) protokola sa 128-bitnom enkripcijom podataka. SSL enkripcija je postupak šifriranja podataka radi sprječavanja neovlaštenog pristupa prilikom njihovog prijenosa.

Time je omogućen siguran prijenos informacija te onemogućen nedozvoljen pristup podacima prilikom komunikacije između korisnikovog računala i WebPay servisa, te obratno.

WebPay servis i financijske ustanove razmjenjuju podatke uporabom virtualne privatne mreže (VPN), koja je zaštićena od neautoriziranog pristupa.

Monri Payment Gateway je certificiran prema PCI DSS Level 1 sigurnosnom standardu propisanom Visa i MasterCard pravilima.

Trgovac (Altermedia d.o.o. Sarajevo) ne pohranjuje brojeve kreditnih kartica i brojevi nisu dostupni neovlaštenim osobama.

Credit Card Purchase Security Statement

Confidentiality of your information is protected and secured by using the latest TLS encryption. Pages for web payment are secured by using Secure Socket Layer (SSL) protocol with 128-bit data encryption. SSL encryption is a data coding procedure for prevention of unauthorized access during data transfer.

This enables a secure data transfer and prevents unauthorized data access during communication between the user and the Monri WebPay Payment Gateway and vice versa.

Monri WebPay Payment Gateway and financial institutions exchange data by using their virtual private network (VPN) which is also protected from unauthorized access.

Monri Payments is a PCI DSS Level 1 certified payment service provider.

Credit card numbers are not stored by the Merchant and are not available to unauthorized personnel.

Vreme: 28.09.2026 14:06

Medij: ladiesin.ba

Link: <https://www.ladiesin.ba/uslovi-kupovine/>

Autori: Redakcija

Teme: Visa; MasterCard (Master)

Naslov: Uslovi kupovine i dostave

3085

28. Septembra 2026. Ladies In - Magazin

Opće odredbe

Ovim uslovima definira se postupak naručivanja, plaćanja, dostave, povrata i reklamacija proizvoda kupljenih putem internet stranice ladiesin.ba (u daljem tekstu: Internet prodavnica).

Prodavatelj je Altermedia d.o.o. Sarajevo, Hasana Brkića 2, 71000 Sarajevo, BiH, ID broj: 4200579980005, PDV broj: 200579980005, rješenje o registraciji: 65-01-0745-09.

Kupac je svaka fizička ili pravna osoba koja putem elektronskog obrasca naruči barem jedan proizvod u Internet prodavnici.

Naručivanje

Kupac naručuje proizvod ili proizvode putem elektronskog obrasca narudžbe (dodavanjem u korpu i potvrdom narudžbe).

Sve cijene su izražene u konvertibilnim markama (KM), s uključenim PDV-om.

Roba se smatra naručenom u trenutku kada kupac odabere proizvod, potvrdi način plaćanja i završi narudžbu.

Plaćanje

Naručeni proizvodi plaćaju se online putem kreditne/debitne kartice: MasterCard®, Maestro® ili Visa, korištenjem sigurnog Monri WebPay sistema za naplatu.

Detalje o sigurnosti plaćanja pogledajte na stranici Sigurnost plaćanja.

Dostava

Naručeni proizvodi dostavljaju se brzom poštom na adresu kupca. Dostava je besplatna za sve narudžbe na području Bosne i Hercegovine.

Prodavatelj se obavezuje poslati pošiljku kupcu u roku do 5 (pet) radnih dana od trenutka zaprimanja potvrde o izvršenoj online transakciji.

Prilikom preuzimanja kupac je dužan provjeriti stanje pošiljke te u slučaju oštećenja odmah reklamirati proizvod dostavljaču.

Pravo na jednostrani raskid ugovora (povrat)

U skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača u Bosni i Hercegovini, kupac ima pravo, bez navođenja razloga, jednostrano raskinuti ugovor u roku od 15 dana od dana kada je proizvod primio.

Kupac nije dužan platiti nikakve troškove u vezi s jednostranim raskidom ugovora, osim direktnih troškova povrata proizvoda.

Da bi ostvario pravo na raskid, kupac je dužan obavijestiti prodavatelja o svojoj odluci prije isteka roka, putem e-maila na shop@ladiesin.ba ili telefonski na 033 710-616.

Proizvod se vraća neoštećen, u originalnom pakovanju, sa svim pripadajućim deklaracijama i dokumentacijom. Prodavatelj će izvršiti povrat uplaćenog iznosa najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema obavijesti o raskidu, odnosno od dana prijema vraćenog proizvoda.

Vreme: 28.09.2026 14:06

Medij: ladiesin.ba

Link: <https://www.ladiesin.ba/uslovi-kupovine/>

Autori: Redakcija

Teme: Visa; MasterCard (Master)

Naslov: Uslovi kupovine i dostave

Reklamacije

Prodavatelj se obavezuje isporučiti proizvod koji je tehnički ispravan i odgovara opisu na internet stranici. Slika koja ilustrira proizvod ne mora u potpunosti odgovarati stvarnom izgledu proizvoda (razlike u boji uslijed prikaza na ekranu i sl.).

Reklamacije na tehničku neispravnost ili neusaglašenost proizvoda kupac može prijaviti putem e-maila shop@ladiesin.ba ili telefonski na 033 710-616.

Zaštita podataka

Svi lični podaci kupca prikupljaju se i obrađuju u skladu sa našom Izjavom o privatnosti.

Kontakt

Altermedia d.o.o. Sarajevo

Hasana Brkića 2, 71000 Sarajevo, BiH

Tel: 033 710-616

Email: shop@ladiesin.ba

Završne odredbe

Altermedia d.o.o. Sarajevo zadržava pravo izmjene ovih uslova. Sve promjene primjenjuju se od trenutka objave na ovoj stranici.

Vreme: 28.09.2026 12:38

Medij: oslobodjenje.ba

Link: <https://www.oslobodjenje.ba/biznis/ekonomija/banke-u-bi-h-povecale-limite-evo-koliko-sada-mozete->

Autori: E.H.

Teme: Bezgotovinsko plaćanje; MasterCard (Master); Visa

Naslov: Banke u BiH povećale limite, evo koliko sada možete platiti bez PIN

1188

BESKONTAKTNO PLAĆANJE

Novi limiti omogućavaju građanima da beskontaktno plaćaju veće iznose bez unosa PIN-a, a bankari traže da Visa i Mastercard uvedu isti limit

Banke u Bosni i Hercegovini povećale su limite za beskontaktno plaćanje bez unosa PIN-a.

Kako je potvrdio direktor Udruženja banaka u BiH Edis Ražanica, novi limit za beskontaktno plaćanje bez unosa PIN-a iznosi 90 KM za Visa kartice, dok je limit za Mastercard povećan na 100 KM.

Nastavak vijesti ispod oglasa

Udruženje banaka BiH dodatno je apeliralo na Mastercard i Visu da izjednače te limite, odnosno da ne postoji razlika između dvije kartične sheme.

I ova inicijativa uskoro bi mogla biti provedena.

Nastavak vijesti ispod oglasa

Promjena će korisnicima omogućiti jednostavnije i brže plaćanje manjih svakodnevnih kupovina, uz zadržavanje sigurnosnih standarda koji vrijede za kartično poslovanje.

Prilikom korištenja kartica izvan Bosne i Hercegovine, limiti za beskontaktno plaćanje mogu se razlikovati od zemlje do zemlje, u zavisnosti od pravila i uslova koji važe na pojedinom tržištu.

Nastavak vijesti ispod oglasa

U većini zemalja Evropske unije limit za beskontaktno plaćanje bez PIN-a iznosi 50 eura.

Vreme: 28.09.2026 18:10

Medij: bosnainfo.ba

Link: <https://bosnainfo.ba/ekonomija/banke-u-bih-donijele-promjenu-povecani-limiti-evo-koliko-se-sada->

Autori: Bosnainfo

Teme: MasterCard (Master); Visa; Bezgotovinsko plaćanje

Naslov: Banke u BiH donijele promjenu: Povećani limiti, evo koliko se sada može platiti bez PIN

750

Banke u Bosni i Hercegovini povećale su limite za beskontaktno plaćanje bez unošenja PIN-a. Za Visa kartice novi limit iznosi 90 KM, a za Mastercard 100 KM.

To je potvrdio direktor Udruženja banaka BiH Edis Ražanica. Udruženje je, kako je naveo, pozvalo Visu i Mastercard da izjednače limite za obje kartične sheme. Ta inicijativa uskoro bi mogla biti provedena.

Viši limiti korisnicima omogućavaju brže plaćanje svakodnevnih kupovina, uz zadržavanje sigurnosnih standarda za kartično poslovanje.

Plaćanje u inostranstvu

Pri korištenju kartica izvan BiH limit za beskontaktno plaćanje bez PIN-a može biti drugačiji, zavisno od pravila na pojedinom tržištu. U većini zemalja Evropske unije iznosi 50 eura.

Možete da nas pratite i na Facebook stranici:

Vreme: 28.09.2026 15:59

Medij: ba.ekapija.com

Link: <https://ba.ekapija.com/news/5684589/banke-u-bih-povecale-limite-evo-koliko-sada-mozete-placati->

Autori: @ekapija

Teme: Visa; MasterCard (Master); Bezgotovinsko plaćanje

Naslov: Banke u BiH povećale limite: Evo koliko sada možete plaćati karticom bez PIN

939

Banke na području Bosne i Hercegovine povećale limite koji se odnose na beskontaktna plaćanja bez unošenja PIN-a. Kako je za Klix.ba potvrdio direktor Udruženja banaka u BiH Edis Ražanica, novi limit za beskontaktno plaćanje bez unosa PIN-a iznosi 90 KM za Visa kartice, dok je limit za MasterCard povećan na 100 KM. Udruženje banaka se dodatno obratilo Mastercardu i Visi da se ovi limiti izjednače, odnosno da ne bude razlika između dvije kartične šeme. Ova inicijativa također bi uskoro mogla biti realizovana. Promjena će korisnicima omogućiti jednostavnije i brže plaćanje manjih svakodnevnih kupovina, uz zadržavanje sigurnosnih standarda koji se primjenjuju pri kartičnim transakcijama. Prilikom korištenja kartica izvan BiH, limiti za beskontaktno plaćanje mogu se razlikovati od zemlje do zemlje, u zavisnosti od pravila i uslova koji važe na pojedinom tržištu, ali je u većini zemalja Evropske unije limit postavljen na 50 eura.

Vreme: 28.09.2026 16:00

Medij: bh-index.com

Link: <https://www.bh-index.com/banke-u-bih-donijele-promjenu-evo-koliko-se-sada-moze-platiti-bez->

Autori: L.J.

Teme: Visa; MasterCard (Master); Bezgotovinsko plaćanje

Naslov: Banke u BiH donijele promjenu: Evo koliko se sada može platiti bez kucanja PIN-a

1769

Banke u Bosni i Hercegovini povećale su iznose do kojih je moguće obaviti beskontaktno plaćanje karticom bez unošenja PIN-a. Novi limiti odnose se na svakodnevne kupovine, a razlikuju se zavisno od kartične kuće.

Za korisnike Visa kartica limit je sada povećan na 90 KM, dok je kod Mastercard kartica postavljen na 100 KM. To znači da će građani za kupovine do ovih iznosa u pravilu moći samo prisloniti karticu ili uređaj na terminal, bez unošenja PIN-a.

Ove informacije potvrdio je direktor Udruženja banaka BiH Edis Ražanica. Kako je naveo, Udruženje banaka BiH već je pozvalo kompanije Visa i Mastercard da usklade limite kako bi korisnici obje kartične sheme imali isti iznos za beskontaktno plaćanje bez PIN-a.

Prema njegovim riječima, inicijativa za izjednačavanje limita mogla bi uskoro biti provedena. Time bi korisnicima Mastercard kartica i Visa kartica pravila u ovom segmentu bila jednostavnija i ujednačenija.

Povećanje limita trebalo bi dodatno ubrzati plaćanje manjih i svakodnevnih kupovina. Iako se PIN ne traži za transakcije do utvrđenog iznosa, beskontaktno plaćanje i dalje podliježe sigurnosnim pravilima kartičnog poslovanja.

Plaćanje karticama u inostranstvu

Pravila nisu ista u svim državama, pa se limit za beskontaktno plaćanje bez PIN-a može razlikovati kada građani BiH koriste svoje kartice u inostranstvu.

U većini zemalja Evropske unije taj limit iznosi 50 eura. Nakon dostizanja propisanog iznosa ili prema sigurnosnim pravilima banke, korisniku se može zatražiti unos PIN-a čak i prilikom beskontaktnog plaćanja.

Ključne riječi: beskontaktno plaćanje, banke BiH, Visa, Mastercard, PIN, kartice

Meta opis: Banke u BiH povećale su limite za beskontaktno plaćanje bez PIN-a. Visa sada omogućava plaćanje do 90 KM, a Mastercard do 100 KM.

Vreme: 28.09.2026 18:32

Medij: scena.ba

Link: <https://scena.ba/promjene-u-bankama-u-bih-evo-koliko-se-sada-moze-platiti-bez-ukucavanja-pin-a/>

Autori: Redakcija

Teme: Bezgotovinsko plaćanje; MasterCard (Master); Visa

Naslov: Promjene u bankama u BiH: Evo koliko se sada može platiti bez ukucavanja PIN-a

1036

Banke u Bosni i Hercegovini povećale su limite za kartično plaćanje bez unosa PIN-a. Za kartice Visa novi limit iznosi 90 KM, a za Mastercard 100 KM, prenosi Fokus. To je potvrdio direktor Udruženja banaka BiH Edis Ražanica. Kako je naveo, Udruženje je pozvalo Visu i Mastercard da izjednače limite za obje kartične sheme. Ta Banke u Bosni i Hercegovini povećale su limite za kartično plaćanje bez unosa PIN-a. Za kartice Visa novi limit iznosi 90 KM, a za Mastercard 100 KM, prenosi Fokus. To je potvrdio direktor Udruženja banaka BiH Edis Ražanica. Kako je naveo, Udruženje je pozvalo Visu i Mastercard da izjednače limite za obje kartične sheme. Ta bi inicijativa uskoro mogla biti provedena. Viši limiti korisnicima omogućuju brže plaćanje svakodnevnih kupnji, uz zadržavanje sigurnosnih standarda kartičnog poslovanja. Plaćanje u inozemstvu Pri korištenju kartica izvan BiH limit za beskontaktno plaćanje bez PIN-a može se razlikovati, ovisno o pravilima pojedinog tržišta. U većini zemalja Europske unije iznosi 50 eura. Scena.ba

Vreme: 28.09.2026 13:26

Medij: fokus.ba

Link: <https://www.fokus.ba/biznis/svijet-biznisa/banke-u-bih-donijele-promjenu-povecani-limiti-evo-koliko-se->

Autori: Fokus Redakcija

Teme: Bezgotovinsko plaćanje; Visa; MasterCard (Master)

Naslov: Banke u BiH donijele promjenu: Povećani limiti, evo koliko se sada može platiti bez PIN

858

Limit za beskontaktno plaćanje bez PIN-a u BiH povećan je na 90 KM za Visa kartice i 100 KM za Mastercard. Udruženje banaka traži njihovo izjednačavanje.

Banke u Bosni i Hercegovini povećale su limite za beskontaktno plaćanje bez unošenja PIN-a. Za Visa kartice novi limit iznosi 90 KM, a za Mastercard 100 KM.

To je potvrdio direktor Udruženja banaka BiH Edis Ražanica. Udruženje je, kako je naveo, pozvalo Visu i Mastercard da izjednače limite za obje kartične sheme. Ta inicijativa uskoro bi mogla biti provedena.

Viši limiti korisnicima omogućavaju brže plaćanje svakodnevnih kupovina, uz zadržavanje sigurnosnih standarda za kartično poslovanje.

Plaćanje u inostranstvu

Pri korištenju kartica izvan BiH limit za beskontaktno plaćanje bez PIN-a može biti drugačiji, zavisno od pravila na pojedinom tržištu. U većini zemalja Evropske unije iznosi 50 eura.

Vreme: 28.09.2026 17:34

Medij: hercegovina.info

Link: <https://www.hercegovina.info/vijesti/bih/promjene-u-bankama-u-bih-evo-koliko-se-sada-moze-platiti->

Autori: Hercegovina.info

Teme: Bezgotovinsko plaćanje; MasterCard (Master); Visa

Naslov: Promjene u bankama u BiH: Evo koliko se sada može platiti bez ukucavanja PIN

805

Banke u BiH povećale su limite za beskontaktno plaćanje karticama Visa i Mastercard, omogućujući brže i sigurnije transakcije.

Banke u Bosni i Hercegovini povećale su limite za kartično plaćanje bez unosa PIN-a. Za kartice Visa novi limit iznosi 90 KM, a za Mastercard 100 KM, prenosi Fokus. To je potvrdio direktor Udruženja banaka BiH Edis Ražanica. Kako je naveo, Udruženje je pozvalo Visu i Mastercard da izjednače limite za obje kartične sheme. Ta bi inicijativa uskoro mogla biti provedena. Viši limiti korisnicima omogućuju brže plaćanje svakodnevnih kupnji, uz zadržavanje sigurnosnih standarda kartičnog poslovanja. Pri korištenju kartica izvan BiH limit za beskontaktno plaćanje bez PIN-a može se razlikovati, ovisno o pravilima pojedinog tržišta. U većini zemalja Europske unije iznosi 50 eura.

Vreme: 29.09.2026 07:14

Medij: indikator.ba

Link: <https://indikator.ba/EKONOMIJA/ArtMID/420/ArticleID/32397/Pove%C4%87ani-limiti-za-beskontaktno->

Autori: Borivoje Simić

Teme: Bezgotovinsko plaćanje; MasterCard (Master); Visa

Naslov: Povećani limiti za beskontaktno plaćanje bez unošenja PIN

968

Banke u Bosni i Hercegovini povećale su limite za beskontaktno plaćanje bez unošenja PIN-a. Za Visa kartice novi limit iznosi 90 KM, a za...

Viši limiti korisnicima omogućavaju brže plaćanje svakodnevnih kupovina, uz zadržavanje sigurnosnih standarda za kartično poslovanje

Banke u Bosni i Hercegovini povećale su limite za beskontaktno plaćanje bez unošenja PIN-a. Za Visa kartice novi limit iznosi 90 KM, a za Mastercard 100 KM.

To je potvrdio direktor Udruženja banaka BiH Edis Ražanica. Udruženje je, kako je naveo, pozvalo Visu i Mastercard da izjednače limite za obje kartične sheme. Ta inicijativa uskoro bi mogla biti provedena.

Viši limiti korisnicima omogućavaju brže plaćanje svakodnevnih kupovina, uz zadržavanje sigurnosnih standarda za kartično poslovanje.

Pri korištenju kartica izvan BiH limit za beskontaktno plaćanje bez PIN-a može biti drugačiji, zavisno od pravila na pojedinom tržištu. U većini zemalja Evropske unije iznosi 50 eura.

Foto: Pixabay

Vreme: 28.09.2026 14:13

Medij: novi.ba

Link: <https://novi.ba/clanak/502803/banke-u-bih-donijele-promjenu-povecani-limiti-evo-koliko-se-sada->

Autori: Redakcija

Teme: MasterCard (Master); Visa; Bezgotovinsko plaćanje

Naslov: Banke u BiH donijele promjenu: Povećani limiti, evo koliko se sada može platiti bez PIN

712

Banke u Bosni i Hercegovini povećale su limite za beskontaktno plaćanje bez unošenja PIN-a. Za Visa kartice novi limit iznosi 90 KM, a za Mastercard 100 KM.

To je potvrdio direktor Udruženja banaka BiH Edis Ražanica. Udruženje je, kako je naveo, pozvalo Visu i Mastercard da izjednače limite za obje kartične sheme. Ta inicijativa uskoro bi mogla biti provedena.

Viši limiti korisnicima omogućavaju brže plaćanje svakodnevnih kupovina, uz zadržavanje sigurnosnih standarda za kartično poslovanje.

Plaćanje u inostranstvu

Pri korištenju kartica izvan BiH limit za beskontaktno plaćanje bez PIN-a može biti drugačiji, zavisno od pravila na pojedinom tržištu. U većini zemalja Evropske unije iznosi 50 eura.

Vreme: 28.09.2026 11:21

Medij: asadria.com

Link: <https://www.asadria.com/finansijski-splav-u-doba-ai-prijetnji/>

Autori: Redakcija

Teme: Visa

Naslov: Finansijski splav u doba AI prijetnji

20113

Dok napadači koriste AI i socijalni inženjering, finansijske institucije u regiji uzvraćaju višeslojnim sistemima odbrane, provjerom sumnjivih zahtjeva i kontinuiranom edukacijom. Svaka nova prevara donosi sofisticiranije metode, tjerajući finansijske institucije da vode nevidljivu bitku u kojoj se uspjeh najviše mjeri izostankom incidenata Piše: Dženana Bulbul; E-mail: redakcija@asadria.com Osmog novembra 2023. godine ransomware napad pogodio je [...] Dok napadači koriste AI i socijalni inženjering, finansijske institucije u regiji uzvraćaju višeslojnim sistemima odbrane, provjerom sumnjivih zahtjeva i kontinuiranom edukacijom. Svaka nova prevara donosi sofisticiranije metode, tjerajući finansijske institucije da vode nevidljivu bitku u kojoj se uspjeh najviše mjeri izostankom incidenata Piše: Dženana Bulbul; E-mail: redakcija@asadria.com Osmog novembra 2023. godine ransomware napad pogodio je ICBC Financial Services, američku brokersko-finansijsku podružnicu Industrial and Commercial Bank of China, jedne od najvećih banaka na svijetu. Napad koji je izvela zloglasna grupa LockBit onemogućio je pristup ključnim sistemima, prekinuo elektronske veze s clearing kompanijama i zaustavio uobičajeno poravnanje transakcija. Posljedice su se odmah prelile na tržište američkih državnih obveznica. Budući da dio uobičajene digitalne infrastrukture više nije bio dostupan, kompanija je pribjegla neobičnom rješenju iz prošlosti: podaci potrebni za poravnanje transakcija fizički su se prenosili Manhattanom na USB memoriji. Istovremeno, vrijednost neuspjelih poravnanja na repo tržištu skočila je sa 25,5 na 62,2 milijarde dolara, što je bio najviši nivo u toj godini. Kako bi izmirila obaveze prema BNY Mellonu i spasila proces poravnanja, matična banka morala je hitno ubrizgati oko devet milijardi dolara kapitala u svoju američku jedinicu. Ako banka takvih razmjera može preko noći biti svedena na kurira s USB memorijom, pitanje za globalni finansijski sektor više nije hoće li postati meta, nego koliko brzo može stati na noge kada se udar desi. Incident iz New Yorka pokazao je koliko brzo cyber prijetnja može prerasti granice jedne kompanije i potresti šire tržište. Za banke sigurnost odavno nije samo tehnička zaštita podataka, već sposobnost održavanja kontinuiteta poslovanja. I upravo tu počinje priča o bankarskom sektoru u regiji. Dok digitalni kanali opslužuju milione klijenata, napadači koriste sve sofisticiranije alate - od socijalnog inženjeringa do vještačke inteligencije. Koliko su regionalne banke spremne za takve scenarije, kako štite svoje klijente i šta ih najviše brine u godinama koje dolaze, otkrivaju odgovori naših sagovornika. SKRIVENI FRONT Statistika koju banke u regiji dijele s javnošću oskudna je, ali ono što njihovi sigurnosni rukovodioci govore mimo brojki slaže se u jednoj tački: napadi ne jenjavaju, a napad se mijenja brže nego što se odbrana stigne prilagoditi. Svaka nova prevara donosi sofisticiranije metode, tjerajući finansijske institucije da vode nevidljivu bitku u kojoj se uspjeh često mjeri upravo izostankom incidenata. Sve češće, sve uvjerljivije "Cyber napadi u posljednje vrijeme postaju sve intenzivniji i sofisticiraniji", kaže Đule Đukić, rukovodilac Službe za informacionu bezbjednost u Hipotekarnoj banci u Crnoj Gori. Posebno su, dodaje, izraženi socijalni inženjering i phishing, dok napadači sve više koriste i AI tehnologije kako bi napade učinili uvjerljivijim i težim za prepoznavanje. Isti trend potvrđuju i iz NLB Grupe u Sloveniji. "Broj cyber napada u svijetu, uključujući Sloveniju, godinama raste, a banke - pa tako ni NLB - nisu izuzetak", kaže on. Iz sigurnosnih razloga, napominju, banka ne otkriva specifične podatke, sigurnosne protokole niti detalje o zaštitnim mehanizmima koje koristi. Ono što se mijenja, prema Raiffeisen banci u Sarajevu, nije samo intenzitet nego i sam cilj napada. "Cyber prijetnje su kontinuiran izazov za finansijski sektor i prisutne su na globalnom nivou. Posljednjih godina primjetan je trend rasta pokušaja napada usmjerenih prema finansijskim institucijama, posebno kroz phishing kampanje i različite oblike socijalnog inženjeringa usmjerene prema klijentima i korisnicima", pojašnjava Lejla Mašnić, direktorica sigurnosti Raiffeisen banke. Istovremeno se mijenja i priroda prijetnji. "Napadači se sve više fokusiraju na kompromitaciju digitalnih identiteta i iskorištavanje ljudskog faktora, pri čemu koriste napredne alate, uključujući i tehnologije zasnovane na vještačkoj inteligenciji, kako bi njihove prevare izgledale uvjerljivije i teže prepoznatljive. Zbog toga kontinuirano pratimo razvoj prijetnji i prilagođavamo svoje sigurnosne mjere novim rizicima", dodaje Mašnić. Redovne provjere Cyber prijetnje danas pogađaju kompanije svih veličina i profila, mijenjajući se brže nego ikada prije. U bankarstvu povjerenje klijenata vrijedi više od bilo kojeg sistema, a svaka ranjivost može postati udar na reputaciju. Zato smo sagovornike pitali jesu li u posljednje vrijeme iskusili ozbiljniji sigurnosni incident i kako su reagovali. "Nismo imali sigurnosni incident koji bi ugrozio kontinuitet poslovanja ili sigurnost naših ključnih sistema. Takav rezultat je velikim dijelom posljedica proaktivnog pristupa informacijskoj sigurnosti, kontinuiranog unapređenja tehnologija, procesa i kontrola, kao i stalnog praćenja prijetnji", navodi Lejla Mašnić iz Raiffeisen banke. Ta spremnost se, dodaje, redovno provjerava: "Redovno provodimo sigurnosne vježbe, testove otpornosti i simulacije odgovora na incidente kako bismo osigurali spremnost za različite scenarije. Naš fokus nije samo na prevenciji, već i na sposobnosti brzog prepoznavanja, odgovora i oporavka u slučaju potencijalnih sigurnosnih događaja", kaže ona. I dok testovi otpornosti i napredne simulacije pomažu u zaštiti sistema, praksa pokazuje da se glavne bitke sve rjeđe vode u čistom kodu, a sve češće u glavi korisnika. Bez

Vreme: 28.09.2026 11:21

Medij: asadria.com

Link: <https://www.asadria.com/finansijski-splav-u-doba-ai-prijetnji/>

Autori: Redakcija

Teme: Visa

Naslov: Finansijski splav u doba AI prijetnji

obzira na to koliko su digitalni bedemi čvrsti, fokus napadača pomjera se prema tački na kojoj tehnologija više ne može sama pomoći. PSIOLOGIJA NAPADA Tehničke barijere i napredni firewall sistemi u modernim bankama danas su izuzetno čvrsti, zbog čega napadači sve više ciljaju ljudski faktor. Najsofisticiranije metode tako se s čistog koda sele na teren psihologije, manipulacije i ljudskih emocija. Dovoljno je povjerenje. Za uspješnu prevaru danas često nije potreban haker koji će razbiti složene šifre; dovoljno je povjerenje, trenutak nepažnje ili dobro upakovan strah. Kada se prevara predstavi kao hitna potreba za reakcijom, žrtva nerijetko sama otvara vrata. Odgovori na pitanje koje metode napadači najčešće koriste protiv bankarskog sektora u regiji zato idu u sasvim drugom pravcu od klasičnog probijanja softverskih ranjivosti. U bankarskoj industriji, kako ukazuju iz Sektora korporativne sigurnosti Erste&Steiermärkische banke, phishing napadi najčešće se manifestuju kroz lažne e-maile u kojima napadači šalju poveznice na phishing stranice. Navode stvarne slučajeve zabilježene kod klijenata, a obrazac se ponavlja: "Na tim stranicama predstavljaju se kao banka ili često kao državne institucije te pokušavaju doći do osjetljivih podataka klijenata, kao što su prijavni podaci ili aktivacijski kodovi za novi mToken. Sve češće vidimo i slučajeve gdje prevaranti kombiniraju kartične podatke i podatke za prijavu na digitalne kanale, te tako na višestruke načine pokušavaju otuđiti sredstva klijenata." Uz ove napade, kako navode, važno je spomenuti i investicijske prevare u kombinaciji s aplikacijama za udaljeno upravljanje uređajima. "U ovakvim slučajevima, klijent komunicira s napadačem koji stekne njegovo povjerenje i nagovori ga da instalira aplikacije za udaljeno upravljanje uređajima kako bi mu navodno pomogao u investiranju. Zapravo, napadač nakon toga može bez znanja klijenta izvršavati transakcije i otuđiti dostupna sredstva", kažu u Sektoru korporativne sigurnosti Erste&Steiermärkische banke. Slučajevi iz prakse. Koliko su napadi postali domišljati, najbolje pokazuju stvarni slučajevi iz prakse Erste&Steiermärkische banke. Napadači su se u jednom slučaju lažno predstavljali kao banka i putem e-maila tražili ažuriranje podataka, usmjeravajući klijenta na lažnu stranicu online bankarstva na kojoj se zahtijevaju prijavni podaci i aktivacijski kodovi za novi mToken. U drugom su se predstavljali kao Porezna uprava Republike Hrvatske i koristili lažnu stranicu e-Građani kako bi došli do istih podataka i aktivirali novi mToken. Sličan obrazac koriste i putem Njuškala i drugih oglasnika, gdje se predstavljaju kao kupci i šalju link navodne kurirske službe preko kojeg pokušavaju pribaviti kartične podatke ili aktivacijske kodove. U svim slučajevima krajnji cilj je isti - preuzeti pristup računima ili izvršiti neovlaštene transakcije. I iz Raiffeisen banke potvrđuju da su među najčešćim metodama i dalje phishing, smishing i različiti oblici socijalnog inženjeringa, kojima napadači pokušavaju navesti korisnike da otkriju povjerljive informacije ili odobre neovlaštene transakcije. "Sve značajniju ulogu ima i upotreba alata baziranih na vještačkoj inteligenciji za automatizaciju napada, identifikaciju potencijalnih ranjivosti i kreiranje uvjerljivih lažnih komunikacija", potvrđuje Lejla Mašnić. Temelj sistema. Ono što prijetnje čini posebno izazovnim jeste brzina njihova razvoja i prilagođavanja. Za finansijske institucije posljedice potencijalnih napada ne ogledaju se samo u finansijskom aspektu, već mogu utjecati i na kontinuitet poslovanja, zaštitu podataka, regulatornu usklađenost te povjerenje klijenata, jedan od najvažnijih temelja svakog bankarskog sistema. "Upravo zato banke kontinuirano unapređuju sigurnosne tehnologije i procese, provode redovna testiranja otpornosti, nadzor sigurnosnih prijetnji te vježbe odgovora na incidente kako bi pravovremeno zaštitile sisteme, podatke klijenata i kontinuitet pružanja usluga. Važan segment zaštite su i kontinuirane aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti klijenata o najčešćim oblicima digitalnih prevara i načinima njihova prepoznavanja", pojašnjava Mašnić. DIGITALNI BEDEMI Ako je ljudski faktor prva i najosjetljivija meta napadača, sve što se nalazi iza te tačke zona je gotovo nulte tolerancije na grešku. U svijetu u kojem se finansijske transakcije odvijaju u milisekundama, odbranu čine strogi protokoli, automatizirani filteri i višeslojne provjere. Ključno pitanje zato je kako je odbrana banaka organizovana i koje tehnologije, protokoli i interni procesi čine prvu liniju zaštite kritičnih sistema. Značajna ulaganja. U NLB Grupi informacijskoj sigurnosti pridaju izuzetnu važnost. Poštuju sve važeće zakonske propise, primjenjuju međunarodne standarde te slijede domaće i međunarodne najbolje prakse: "Svake godine ulažemo značajna sredstva u unapređenje naših sigurnosnih sistema, infrastrukture, hardvera i softvera. Kontinuirano educiramo i naše zaposlenike, podižemo svijest naših klijenata te provodimo interne i eksterne sigurnosne procjene kako bismo dodatno ojačali nivo cyber sigurnosti i otpornosti." Digitalne bankarske usluge štite kombinacijom tehnoloških rješenja, mehanizama za praćenje i stručnog nadzora transakcija. "Naši sistemi za detekciju rizika kontinuirano prate transakcije i procjenjuju niz pokazatelja rizika koji mogu ukazivati na potencijalnu zloupotrebu. Ukoliko se utvrdi sumnjiva aktivnost, provodimo dodatne provjere u skladu s procijenjenim nivoom rizika. Ovisno o okolnostima, banka može privremeno ograničiti korištenje određene usluge ili pristup digitalnim kanalima te direktno kontaktirati klijenta", dodaju. Klijenti su zbog sve veće upotrebe digitalnog plaćanja i online kupovine izloženi cyber rizicima i pokušajima prevare. "Posljednjih godina bilježimo sve veći broj upita u vezi sa zaštitom od online prevara. Zbog toga smo nedavno u naše bankarske pakete

Vreme: 28.09.2026 11:21

Medij: asadria.com

Link: <https://www.asadria.com/finansijski-splav-u-doba-ai-prijetnji/>

Autori: Redakcija

Teme: Visa

Naslov: Finansijski splav u doba AI prijetnji

uključili kolektivno cyber osiguranje Triglav osiguranja. Ovo osiguranje pruža dodatnu zaštitu od finansijskih posljedica određenih slučajeva online prevara i cyber kriminala", precizirali su iz NLB Grupe. Arhitektura odbrane Kada se saberu sva ulaganja, tehnologije i protokoli, u osnovi efikasne zaštite leži ključna spoznaja - otpornost se ne kupuje, nego izgrađuje iz dana u dan. "Cyber otpornost je kontinuiran proces. Ona podrazumijeva redovan monitoring i testiranje otpornosti sistema, edukaciju zaposlenih, unapređenje sigurnosnih kontrola i praćenje aktuelnog threat landscapea kako bi organizacija mogla pravovremeno odgovoriti na nove i sve složenije prijetnje", govori Đule Đukić iz Hipotekarne banke. Da je riječ o kompleksnom i višeslojnom pristupu, potvrđuju i iz Raiffeisen banke. "Naš pristup zasniva se na principima security by design i defense in depth, što znači da sigurnost ugrađujemo već u najranijim fazama dizajna i razvoja sistema te primjenjujemo više međusobno povezanih slojeva zaštite, pri čemu nijedna pojedinačna kontrola nije samostalna linija odbrane", kazala je Mašnić. Takav pristup obuhvata zaštitu identiteta i pristupa, mrežne infrastrukture i krajnjih uređaja, segmentaciju sistema, upravljanje ranjivostima te kontinuirani, proaktivni nadzor i analizu sigurnosnih događaja. Tehnološke mjere dodatno su podržane jasno definiranim procesima, procedurama i redovnim testiranjima kojima se provjerava efikasnost postojećih kontrola i spremnost za odgovor na nove prijetnje. Rigorozne mjere Finansijska industrija se suočava s pokušajima prevara u različitim segmentima poslovanja. Zbog toga banke ulažu značajne resurse u zaštitu finansijskih sredstava svojih klijenata i vlastitih sistema. "Poslovanje banke počiva na povjerenju i sigurnosti klijenata. Stoga je izuzetno važno da svaka transakcija koju klijent obavi bude na najvišem nivou sigurnosti", naglašavaju Sektora korporativne sigurnosti Erste&Steiermärkische banke, dodavši da oni samostalno i usaradnji sa svojim partnerima aktivno razvijaju sisteme zaštite kojima klijentima nastoje osigurati najviši nivo sigurnosti prilikom kupovine na internetu, poput obavezne autentifikacije kupovine mTokenom u mBanking aplikaciji George prilikom plaćanja Visa debitnom karticom. Šta trebamo znati prije unosa broja kartice? Erste&Steiermärkische banka redovno educira svoje klijente kako bi što sigurnije kupovali na internetu. Između ostalog, potiče ih da obavezno provjere koristi li stranica web-trgovine sigurne i certificirane načine plaćanja, postoji li korisnička podrška te na koji se način štite lični i finansijski podaci. Također ih savjetuje da prije kupovine pročitaju recenzije o stranici te izbjegavaju oglase i web-trgovine koje nude proizvode po nerealno povoljnim cijenama. Preporučuje se plaćanje isključivo putem sigurnog pružaoca usluge plaćanja i sigurnog uređaja, kao i oprez s pop-up oglasima koji korisniku poručuju da je osvojio nagradu jer se iza njih može kriji zlonamjerni softver. Pored redovne edukacije o sigurnoj kupovini na internetu, banka svoje klijente redovno informiše o potencijalnim pokušajima prevara i aktuelnim napadima te potrebi za oprezom pri primanju neočekivanih e-mailova ili poruka nepoznatih pošiljalaca. "Banka koristi brojne sisteme za detekciju infekcije uređaja zlonamjnim programima i analizu ponašanja klijenata na digitalnim kanalima. Ukoliko se uoči sumnjiva ili neuobičajena aktivnost, poduzimaju se preventivne aktivnosti s ciljem sprečavanja prevare. Sigurnost podataka i sistema usklađena je sa svim zakonima i regulativama te se ažurira u skladu s najboljim sigurnosnim praksama", kažu iz Sektora korporativne sigurnosti Erste&Steiermärkische banke. Zlatna pravila Kod svih transakcija, a posebno onih koje se realizuju putem oglasnika, iz Erste&Steiermärkische banke savjetuju da korisnik prije potvrđivanja pažljivo provjeri podatke u tzv. push poruci. Na ekranu mobilnog uređaja prikazani su iznos i valuta transakcije te naziv trgovca kod kojeg je ona inicirana. Ako podaci ne odgovaraju transakciji koju klijent želi izvršiti, odabirom opcije "Odustanite" transakcija se odbija bez finansijskih posljedica. Važno je napomenuti da se putem mTokena uvijek potvrđuje transakcija isplate s računa, a ne uplate. Također naglašavaju da su, s ciljem jačanja sigurnosnih kapaciteta i podizanja nivoa cyber sigurnosti u dinamičnom i nepredvidljivom digitalnom okruženju, u protekle tri godine provodili projekt Erste Cyber Guardian, djelimično sufinansiran iz programa Evropske komisije "Digitalna Evropa". "Realizacija projekta primarno je obuhvatila dodatno ojačavanje sigurnosne otpornosti banke kroz implementaciju niza sigurnosnih tehnologija i procesa. Dodatno, osim pozitivnog utjecaja na cyber sigurnost banke, kroz razne edukativne aktivnosti koje su se provodile u školama i na univerzitetima na temu cyber sigurnosti, nastojalo se osigurati i podizanje nivoa znanja i svijesti o cyber prijetnjama među zaposlenicima, klijentima, ali i javnosti", naglasili su. Šta učiniti ako posumnjate na prevare? Od ključne je važnosti provoditi osnovnu sigurnosnu higijenu, odnosno redovno ažurirati i primjenjivati zaštitu podataka i sistema - lozinke, antivirusnu zaštitu, backup i zakrpe - zaključavati računare i mobilne uređaje te izbjegavati slanje osjetljivih podataka putem otvorenih javnih Wi-Fi mreža. U slučaju sumnje u zloupotrebu kartice, potrebno je odmah obavijestiti banku kako bi se što prije blokirala. Nakon zaprimljenog prigovora klijenta, banka detaljno provjerava svaki prigovor, uključujući i sve okolnosti nastanka transakcije. Ako se u bilo kojem dijelu utvrdi odgovornost banke, klijent se u pravilu obeštećuje. BUDUĆI RIZICI Kada se podvuče crta ispod trenutnog stanja u regionalnom bankarskom sektoru, jasno je da se digitalno bojište ne smiruje, već postaje složenije. Dok banke jačaju tehničku

Vreme: 28.09.2026 11:21

Medij: asadria.com

Link: <https://www.asadria.com/finansijski-splav-u-doba-ai-prijetnji/>

Autori: Redakcija

Teme: Visa

Naslov: Finansijski splav u doba AI prijetnji

zaštitu, napadači razvijaju nove metode koje otežavaju razlikovanje legitimne komunikacije od prevare. Zato smo sagovornike pitali koji ih trendovi najviše brinu u periodu koji je pred nama i kako se za njih pripremaju. Brzina prijetnji Odgovori regionalnih stručnjaka izdvajaju tri ključna izazova: brzinu razvoja prijetnji, zloupotrebu vještačke inteligencije i ranjivosti povezane s ekosistemom trećih strana. Jedan od najznačajnijih izazova upravo je brzina kojom se cyber prijetnje razvijaju. "Posebno izdvajamo rast upotrebe vještačke inteligencije za sofisticiranije phishing kampanje, socijalni inženjering i brže iskorištavanje sigurnosnih ranjivosti. Pored toga, sve veću pažnju posvećujemo rizicima povezanim s dobavljačima i pružaocima usluga. S obzirom na međusobnu povezanost modernih digitalnih ekosistema, sigurnost više ne zavisi isključivo od jedne organizacije, već i od otpornosti svih partnera uključenih u pružanje usluga. Zbog toga kontinuirano ulažemo u unapređenje tehnologija i procesa s ciljem jačanja digitalne otpornosti, dodatno osnažujemo kontrole i nadzor nad eksternim pružaocima usluga te redovno provodimo testove otpornosti kako bismo pravovremeno odgovorili na nove sigurnosne izazove", naglašava Mašnić. Na ove izazove i njihovu međusobnu povezanost ukazuje i Đule Đukić iz Hipotekarne banke. "Takvi trendovi dodatno potvrđuju da tehnologija sama po sebi nije dovoljna. Ljudski faktor ostaje jedan od ključnih elemenata zaštite, odnosno sposobnost zaposlenih i organizacije da pravovremeno prepoznaju rizik i adekvatno reaguju. Za finansijski sektor dodatni izazov predstavlja potreba da digitalne usluge budu dostupne i zaštićene 24/7. Zaštita kritičnih sistema zato zahtijeva višeslojni pristup koji kombinuje napredne tehnološke kontrole, kontinuirani monitoring i jasno definisane interne procese za upravljanje cyber i IKT rizicima", zaključuje on. Zaključak Slučaj njujorškog ICBC-a i kurira s USB memorijom na Manhattanu možda zvuči kao scenarij iz filmskog trilera, ali predstavlja ozbiljnu opomenu modernom finansijskom svijetu. Regionalne banke zato sigurnost sve manje posmatraju samo kroz odsustvo incidenata, a sve više kao kontinuiran proces izgradnje otpornosti. Kombinacijom naprednih tehnoloških standarda, višeslojnih provjera, stalne edukacije i proaktivnih testiranja nastoje ostati korak ispred prijetnji koje ne jenjavaju.

Vreme: 28.09.2026 07:00

Medij: nezavisne.com

Link: <https://www.nezavisne.com/ekonomija/privreda/data-centri-bih-investicije-stotine-miliona->

Autori: Dejan Šajinović

Teme: E-commerce

Naslov: Data centri mogli bi donijeti milione dolara u BiH

5177

Veliki data centri mogli bi donijeti stotine miliona dolara investicija i nova radna mjesta u BiH, ali postoje i brojni izazovi.

BANJALUKA - Neki od najvećih infrastrukturnih projekata u svijetu danas se odnose na velike data centre za vještačku inteligenciju, velike platforme, internet pretraživače i onlajn trgovinu. Radi se o sektoru koji, s jedne strane, donosi nova radna mjesta za inženjere i IT stručnjake tokom faze korištenja ovih centara i za radnike građevinske industrije tokom njihove konstrukcije. Sa druge pak strane, postoje i izazovi poput uticaja na životnu sredinu i veliku potrošnje električne energije, što može dovesti do rasta cijena struje. Svaka zemlja ima svoje specifične uslove i ne postoji rješenje koje se može jednoznačno primijeniti na svaku od njih. Osim toga, pitanje je i o kakvim centrima je riječ, jer, na primjer, postoje centri koji za hlađenje koriste zatvoreni sistem, što dovodi do manjeg zagađenja vodenih površina, i otvoreni sistem, što može izazvati izazove za životnu sredinu, jer se voda, na primjer riječni tok, upušta u postrojenje i onda s druge strane vraća u riječni tok, što može pokupiti ulja i druge štetne komponente tokom vraćanja u rijeku. Osim toga, data centri za vještačku inteligenciju su mnogo sofisticiraniji, jer imaju mnogo skupih grafičkih procesorskih jedinica koje zahtijevaju stručniju radnu snagu nego data centri za onlajn trgovinu koji koriste dosta jeftinije diskove. Kada je riječ o električnoj energiji, BiH proizvodi mnogo više energije koju može potrošiti, barem kad se uzme u obzir nominalna instalisana snaga. U proteklom periodu BiH je izvozila značajan dio te energije u EU, što sada postaje teže zbog strogih pravila o karbon oporezivanju, odnosno penalizaciji električne energije zbog velikog udjela fosilnih goriva u njenoj proizvodnji. Konkretno, ako bi u BiH ovi veliki data centri bili izgrađeni blizu elektrana u području gdje postoji dovoljna količina vode za njihovo hlađenje, BiH bi mogla prodavati struju direktno na lokaciji na kojoj je proizvedena. Data centri troše ogromnu količinu električne energije. Na primjer, jedan veći data centar koji se koristi za servere za vještačku inteligenciju može potrošiti struje koliko i Banjaluka. S obzirom na to da se sva ta električna energija u konačnici pretvori u toplotu, potrebna je i velika količina vode da se ta toplota izvuče iz servera i oslobodi u prirodnom ambijentu. Neki gradovi su iskoristili ovu toplotnu energiju za grijanje zimi ili za pojedine industrijske pogone, što je takođe jedna opcija o kojoj se može razmišljati. U SAD je proteklih desetak godina izgrađeno mnogo ovakvih centara, a lokalne zajednice nudile su razne pogodnosti. Na primjer, nudile su oslobađanje od određenih poreskih nameta, a elektroenergetski sistemi preferencijalnu cijenu kilovat-časa. Danas postoji veliki otpor lokalnog stanovništva, jer se žale na skuplju struju, ali i na fluktuacije napona. Razlog je da u slučaju da frekvencija naizmjenične struje kojom se centri napajaju počne da varira, to može oštetiti osjetljive ali skupe elektronske komponente u data centrima, pa se oni automatski isključuju s mreže i uključuju agregatore. Kada tako veliki objekat ispadne s mreže, može doći do kaskadne reakcije i do velikih nestanaka struje u širem području. Osim toga, dio populacije u Americi se žalio na niži pritisak vode zbog pumpi koje u data centrima upumpavaju velike količine vode, posebno tokom sušnih perioda zbog velikih vrućina, a koji se, inače, poklapaju i s periodima s manje vode ne samo za hlađenje nego i za proizvodnju električne energije, što samo povećava problem. Data centri su, sa druge strane, popravili stanje u ruralnim američkim područjima, jer su ponudili dobro plaćene poslove i u nekim slučajevima doveli do doseljavanja stanovništva, posebno u traženim sektorima poput elektroenergetičara ili

Vreme: 28.09.2026 07:00

Medij: nezavisne.com

Link: <https://www.nezavisne.com/ekonomija/privreda/data-centri-bih-investicije-stotine-miliona->

Autori: Dejan Šajinović

Teme: E-commerce

Naslov: Data centri mogli bi donijeti milione dolara u BiH

programera sa dobro plaćenim poslovima. Da bi se ovi projekti u BiH isplatili i pretvorili u ekonomski uspjeh, potrebno je pažljivo odabrati pogodne lokacije uz očuvanje životne sredine. Osim toga, praksa je pokazala da su solarne elektrane i vjetroparkovi posebno atraktivni za snabdijevanje električnom energijom ovih centara jer nude višestruku korist. Na primjer, investitori u solarne panele ili vjetropark mogu lakše dobiti kapital za investiciju ako imaju ugovor s velikim data centrom o otkupu struje. Time investitor u elektranu dobija sigurni kapital i obezbijeđeno tržište u periodu od nekoliko decenija, a data centar stabilan izvor energije po predvidljivim uslovima i povoljnoj cijeni. Iako još nema mnogo zvaničnih informacija o tome, iz pouzdanih izvora znamo da se ozbiljni američki investitori interesuju za ulaganja u Republiku Srpsku i izgradnju ovakvih data centara, i to vrijednosti više stotina miliona dolara, a nudili bi brojna radna mjesta ne samo tokom izgradnje, već i za višedecenijsko održavanje postrojenja i zaposlenike koji bi kontrolisali rad ovih centara. Ukoliko se uzmu u obzir svi aspekti i projekti implementiraju imajući na umu interese građana, to bi se moglo pretvoriti u dobru ekonomsku investiciju koja će koristiti i lokalnom stanovništvu, kao i stranim investitorima.

Vreme: 28.09.2026 15:59

Medij: ba.ekapija.com

Link: <https://ba.ekapija.com/news/5684638/hoce-li-bih-postati-baza-za-velike-investicije-u-data-centre>

Autori: @ekapija

Teme: E-commerce

Naslov: Hoće li BiH postati baza za velike investicije u data centre?

5346

Neki od najvećih infrastrukturnih projekata u svijetu danas se odnose na velike data centre za vještačku inteligenciju, velike platforme, internet pretraživače i onlajn trgovinu. Radi se o sektoru koji, s jedne strane, donosi nova radna mjesta za inženjere i IT stručnjake tokom faze korištenja ovih centara i za radnike građevinske industrije tokom njihove konstrukcije. Sa druge pak strane, postoje i izazovi poput uticaja na životnu sredinu i veliku potrošnje električne energije, što može dovesti do rasta cijena struje. Svaka zemlja ima svoje specifične uslove i ne postoji rješenje koje se može jednoznačno primijeniti na svaku od njih. Kako data centri utiču na životnu sredinu? Osim toga, pitanje je i o kakvim centrima je riječ, jer, na primjer, postoje centri koji za hlađenje koriste zatvoreni sistem, što dovodi do manjeg zagađenja vodenih površina, i otvoreni sistem, što može izazvati izazove za životnu sredinu, jer se voda, na primjer riječni tok, upušta u postrojenje i onda s druge strane vraća u riječni tok, što može pokupiti ulja i druge štetne komponente tokom vraćanja u rijeku. Osim toga, data centri za vještačku inteligenciju su mnogo sofisticiraniji, jer imaju mnogo skupih grafičkih procesorskih jedinica koje zahtijevaju stručniju radnu snagu nego data centri za onlajn trgovinu koji koriste dosta jeftinije diskove. Da li BiH ima dovoljno struje za velike data centre? Kada je riječ o električnoj energiji, BiH proizvodi mnogo više energije koju može potrošiti, barem kad se uzme u obzir nominalna instalisana snaga. U proteklom periodu BiH je izvozila značajan dio te energije u EU, što sada postaje teže zbog strogih pravila o karbon oporezivanju, odnosno penalizaciji električne energije zbog velikog udjela fosilnih goriva u njenoj proizvodnji. Konkretno, ako bi u BiH ovi veliki data centri bili izgrađeni blizu elektrana u području gdje postoji dovoljna količina vode za njihovo hlađenje, BiH bi mogla prodavati struju direktno na lokaciji na kojoj je proizvedena. Koliko struje može potrošiti jedan veliki data centar? Data centri troše ogromnu količinu električne energije. Na primjer, jedan veći data centar koji se koristi za servere za vještačku inteligenciju može potrošiti struje koliko i Banjaluka. S obzirom na to da se sva ta električna energija u konačnici pretvori u toplotu, potrebna je i velika količina vode da se ta toplota izvuče iz servera i oslobodi u prirodnom ambijentu. Neki gradovi su iskoristili ovu toplotnu energiju za grijanje zimi ili za pojedine industrijske pogone, što je takođe jedna opcija o kojoj se može razmišljati. Zašto se Amerikanci bune protiv velikih data centara? U SAD je proteklih desetak godina izgrađeno mnogo ovakvih centara, a lokalne zajednice nudile su razne pogodnosti. Na primjer, nudile su oslobađanje od određenih poreskih nameta, a elektroenergetski sistemi preferencijalnu cijenu kilovat-časa. Danas postoji veliki otpor lokalnog stanovništva, jer se žale na skuplju struju, ali i na fluktuacije napona. Razlog je da u slučaju da frekvencija naizmjenične struje kojom se centri napajaju počne da varira, to može oštetiti osjetljive ali skupe elektronske komponente u data centrima, pa se oni automatski isključuju s mreže i uključuju agregatore. Kada tako veliki objekat ispadne s mreže, može doći do kaskadne reakcije i do velikih nestanaka struje u širem području. Osim toga, dio populacije u Americi se žalio na niži pritisak vode zbog pumpi koje u data centrima upumpavaju velike količine vode, posebno tokom sušnih perioda zbog velikih vrućina, a koji se, inače, poklapaju i s periodima s manje vode ne samo za hlađenje nego i za proizvodnju električne energije, što samo povećava problem. Data centri su, sa druge strane, popravili stanje u ruralnim američkim područjima, jer su ponudili dobro plaćene poslove i u nekim slučajevima doveli do doseljavanja stanovništva, posebno u traženim sektorima poput elektroenergetičara ili programera sa dobro plaćenim poslovima. Kako bi BiH mogla imati korist od ovih projekata? Da bi se ovi projekti u BiH isplatili i pretvorili u ekonomski uspjeh, potrebno je pažljivo odabrati pogodne lokacije uz očuvanje životne sredine. Osim toga, praksa je pokazala da su solarne elektrane i vjetroparkovi posebno atraktivni za snabdijevanje električnom energijom ovih centara jer nude višestruku korist. Na primjer, investitori u solarne panele ili vjetropark mogu lakše dobiti kapital za investiciju ako imaju ugovor s velikim data centrom o otkupu struje. Time investitor u elektranu dobija sigurni kapital i obezbijeđeno tržište u periodu od nekoliko decenija, a data centar stabilan izvor energije po predvidljivim uslovima i povoljnoj cijeni. Koliko bi Amerikanci mogli uložiti u Republiku Srpsku? Iako još nema mnogo zvaničnih informacija o tome, iz pouzdanih izvora znamo da se ozbiljni američki investitori interesuju za ulaganja u Republiku Srpsku i izgradnju ovakvih data centara, i to vrijednosti više stotina miliona dolara, a nudili bi brojna radna mjesta ne samo tokom izgradnje, već i za višedecenijsko održavanje postrojenja i zaposlenike koji bi kontrolisali rad ovih centara. Ukoliko se uzmu u obzir svi aspekti i projekti implementiraju imajući na umu interese građana, to bi se moglo pretvoriti u dobru ekonomsku investiciju koja će koristiti i lokalnom stanovništvu, kao i stranim investitorima.

Vreme: 28.09.2026 14:07

Medij: noviglas.info

Link: [https://noviglas.info/2026/09/28/americki-investitori-zainteresovani-za-velike-projekte-vjestacke-](https://noviglas.info/2026/09/28/americki-investitori-zainteresovani-za-velike-projekte-vjestacke)

Autori: NoviGlas

Teme: E-commerce

Naslov: Američki investitori zainteresovani za velike projekte vještačke inteligencije u Srpskoj

6072

Neki od najvećih infrastrukturnih projekata u svijetu danas se odnose na velike data centre za vještačku inteligenciju, velike platforme, internet pretraživače i onlajn trgovinu. Velika investicija Data centri troše ogromne količine struje i vode. Jedan veliki centar može trošiti struje kao Banjaluka. BiH bi mogla koristiti domaću proizvodnju električne energije. Američki investitori zainteresovani za Republiku ...

Neki od najvećih infrastrukturnih projekata u svijetu danas se odnose na velike data centre za vještačku inteligenciju, velike platforme, internet pretraživače i onlajn trgovinu.

Velika investicija

Data centri troše ogromne količine struje i vode

Jedan veliki centar može trošiti struje kao Banjaluka

BiH bi mogla koristiti domaću proizvodnju električne energije

Američki investitori zainteresovani za Republiku Srpsku

Vrijednost projekata mogla bi biti stotine miliona dolara

Radi se o sektoru koji, s jedne strane, donosi nova radna mjesta za inženjere i IT stručnjake tokom faze korištenja ovih centara i za radnike građevinske industrije tokom njihove konstrukcije. Sa druge pak strane, postoje i izazovi poput uticaja na životnu sredinu i veliku potrošnje električne energije, što može dovesti do rasta cijena struje.

Svaka zemlja ima svoje specifične uslove i ne postoji rješenje koje se može jednoznačno primijeniti na svaku od njih.

Kako data centri utiču na životnu sredinu?

Osim toga, pitanje je i o kakvim centrima je riječ, jer, na primjer, postoje centri koji za hlađenje koriste zatvoreni sistem, što dovodi do manjeg zagađenja vodenih površina, i otvoreni sistem, što može izazvati izazove za životnu sredinu, jer se voda, na primjer riječni tok, upušta u postrojenje i onda s druge strane vraća u riječni tok, što može pokupiti ulja i druge štetne komponente tokom vraćanja u rijeku.

Osim toga, data centri za vještačku inteligenciju su mnogo sofisticiraniji, jer imaju mnogo skupih grafičkih procesorskih jedinica koje zahtijevaju stručniju radnu snagu nego data centri za onlajn trgovinu koji koriste dosta jeftinije diskove.

Da li BiH ima dovoljno struje za velike data centre?

Kada je riječ o električnoj energiji, BiH proizvodi mnogo više energije koju može potrošiti, barem kad se uzme u obzir nominalna instalisana snaga. U proteklom periodu BiH je izvozila značajan dio te energije u EU, što sada postaje teže zbog strogih pravila o karbon oporezivanju, odnosno penalizaciji električne energije zbog velikog udjela fosilnih goriva u njenoj proizvodnji.

Konkretno, ako bi u BiH ovi veliki data centri bili izgrađeni blizu elektrana u području gdje postoji dovoljna količina vode za njihovo hlađenje, BiH bi mogla prodavati struju direktno na lokaciji na kojoj je proizvedena.

Koliko struje može potrošiti jedan veliki data centar?

Data centri troše ogromnu količinu električne energije. Na primjer, jedan veći data centar koji se koristi za servere za vještačku inteligenciju može potrošiti struje koliko i Banjaluka. S obzirom na to da se sva ta električna energija u konačnici pretvori u toplotu, potrebna je i velika količina vode da se ta toplota izvuče iz servera i oslobodi u prirodnom ambijentu.

Neki gradovi su iskoristili ovu toplotnu energiju za grijanje zimi ili za pojedine industrijske pogone, što je takođe jedna opcija o kojoj se može razmišljati.

Zašto se Amerikanci bune protiv velikih data centara?

U SAD je proteklih desetak godina izgrađeno mnogo ovakvih centara, a lokalne zajednice nudile su razne pogodnosti. Na primjer, nudile su oslobađanje od određenih poreskih nameta, a elektroenergetski sistemi preferencijalnu cijenu kilovat-časa. Danas postoji veliki otpor lokalnog stanovništva, jer se žale na skuplju struju, ali i na fluktuacije napona. Razlog je da u slučaju da frekvencija naizmjenične struje kojom se centri napajaju počne da varira, to može oštetiti osjetljive ali skupe elektronske komponente u data centrima, pa se oni automatski isključuju s mreže i uključuju agregatore. Kada tako veliki objekat ispadne s mreže, može doći do kaskadne reakcije i do velikih nestanaka struje u širem području.

Osim toga, dio populacije u Americi se žalio na niži pritisak vode zbog pumpi koje u data centrima upumpavaju velike količine vode, posebno tokom sušnih perioda zbog velikih vrućina, a koji se, inače, poklapaju i s periodima s manje vode ne samo za hlađenje nego i za proizvodnju električne energije, što samo povećava problem.

Data centri su, sa druge strane, popravili stanje u ruralnim američkim područjima, jer su ponudili dobro plaćene poslove i u nekim slučajevima doveli do doseljavanja stanovništva, posebno u traženim

Vreme: 28.09.2026 14:07

Medij: noviglas.info

Link: <https://noviglas.info/2026/09/28/americki-investitori-zainteresovani-za-velike-projekte-vjestacke->

Autori: NoviGlas

Teme: E-commerce

Naslov: Američki investitori zainteresovani za velike projekte vještačke inteligencije u Srpskoj

sektorima poput elektroenergetičara ili programera sa dobro plaćenim poslovima.

Kako bi BiH mogla imati korist od ovih projekata?

Da bi se ovi projekti u BiH isplatili i pretvorili u ekonomski uspjeh, potrebno je pažljivo odabrati pogodne lokacije uz očuvanje životne sredine. Osim toga, praksa je pokazala da su solarne elektrane i vjetroparkovi posebno atraktivni za snabdijevanje električnom energijom ovih centara jer nude višestruku korist. Na primjer, investitori u solarne panele ili vjetropark mogu lakše dobiti kapital za investiciju ako imaju ugovor s velikim data centrom o otkupu struje. Time investitor u elektranu dobija sigurni kapital i obezbijeđeno tržište u periodu od nekoliko decenija, a data centar stabilan izvor energije po predvidljivim uslovima i povoljnoj cijeni.

Koliko bi Amerikanci mogli uložiti u Republiku Srpsku?

Iako još nema mnogo zvaničnih informacija o tome, iz pouzdanih izvora znamo da se ozbiljni američki investitori interesuju za ulaganja u Republiku Srpsku i izgradnju ovakvih data centara, i to vrijednosti više stotina miliona dolara, a nudili bi brojna radna mjesta ne samo tokom izgradnje, već i za višedecenijsko održavanje postrojenja i zaposlenike koji bi kontrolisali rad ovih centara.

Ukoliko se uzmu u obzir svi aspekti i projekti implementiraju imajući na umu interese građana, to bi se moglo pretvoriti u dobru ekonomsku investiciju koja će koristiti i lokalnom stanovništvu, kao i stranim investitorima.

(nezavisne)

Vreme: 28.09.2026 10:37

Medij: bl-portal.com

Link: <https://www.bl-portal.com/tehnologija/nova-radna-mjesta-ili-skuplja-struja-sta-nam-donose-gigantski->

Autori: Dragan Milošević

Teme: E-commerce

Naslov: Nova radna mjesta ili skuplja struja: Šta nam donose gigantski data centri?

5565

Neki od najvećih infrastrukturnih projekata u svijetu danas se odnose na velike data centre za vještačku inteligenciju, velike platforme, internet pretraživače i onlajn trgovinu. Radi se o sektoru k...

Neki od najvećih infrastrukturnih projekata u svijetu danas se odnose na velike data centre za vještačku inteligenciju, velike platforme, internet pretraživače i onlajn trgovinu. Radi se o sektoru koji, s jedne strane, donosi nova radna mjesta za inženjere i IT stručnjake tokom faze korištenja ovih centara i za radnike građevinske industrije tokom njihove konstrukcije. Sa druge pak strane, postoje i izazovi poput uticaja na životnu sredinu i veliku potrošnje električne energije, što može dovesti do rasta cijena struje. Svaka zemlja ima svoje specifične uslove i ne postoji rješenje koje se može jednoznačno primijeniti na svaku od njih. Kako data centri utiču na životnu sredinu? Osim toga, pitanje je i o kakvim centrima je riječ, jer, na primjer, postoje centri koji za hlađenje koriste zatvoreni sistem, što dovodi do manjeg zagađenja vodenih površina, i otvoreni sistem, što može izazvati izazove za životnu sredinu, jer se voda, na primjer riječni tok, upušta u postrojenje i onda s druge strane vraća u riječni tok, što može pokupiti ulja i druge štetne komponente tokom vraćanja u rijeku. Osim toga, data centri za vještačku inteligenciju su mnogo sofisticiraniji, jer imaju mnogo skupih grafičkih procesorskih jedinica koje zahtijevaju stručniju radnu snagu nego data centri za onlajn trgovinu koji koriste dosta jeftinije diskove. Da li BiH ima dovoljno struje za velike data centre? Kada je riječ o električnoj energiji, BiH proizvodi mnogo više energije koju može potrošiti, barem kad se uzme u obzir nominalna instalisana snaga. U proteklom periodu BiH je izvozila značajan dio te energije u EU, što sada postaje teže zbog strogih pravila o karbon oporezivanju, odnosno penalizaciji električne energije zbog velikog udjela fosilnih goriva u njenoj proizvodnji. Konkretno, ako bi u BiH ovi veliki data centri bili izgrađeni blizu elektrana u području gdje postoji dovoljna količina vode za njihovo hlađenje, BiH bi mogla prodavati struju direktno na lokaciji na kojoj je proizvedena. Koliko struje može potrošiti jedan veliki data centar? Data centri troše ogromnu količinu električne energije. Na primjer, jedan veći data centar koji se koristi za servere za vještačku inteligenciju može potrošiti struje koliko i Banjaluka. S obzirom na to da se sva ta električna energija u konačnici pretvori u toplotu, potrebna je i velika količina vode da se ta toplota izvuče iz servera i oslobodi u prirodnom ambijentu. Neki gradovi su iskoristili ovu toplotnu energiju za grijanje zimi ili za pojedine industrijske pogone, što je takođe jedna opcija o kojoj se može razmišljati. Zašto se Amerikanci bune protiv velikih data centara? U SAD je proteklih desetak godina izgrađeno mnogo ovakvih centara, a lokalne zajednice nudile su razne pogodnosti. Na primjer, nudile su oslobađanje od određenih poreskih nameta, a elektroenergetski sistemi preferencijalnu cijenu kilovat-časa. Danas postoji veliki otpor lokalnog stanovništva, jer se žale na skuplju struju, ali i na fluktuacije napona. Razlog je da u slučaju da frekvencija naizmjenične struje kojom se centri napajaju počne da varira, to može oštetiti osjetljive ali skupe elektronske komponente u data centrima, pa se oni automatski isključuju s mreže i uključuju agregatore. Kada tako veliki objekat ispadne s mreže, može doći do kaskadne reakcije i do velikih nestanaka struje u širem području. Osim toga, dio populacije u Americi se žalio na niži pritisak vode zbog pumpi koje u data centrima upumpavaju velike količine vode, posebno tokom sušnih perioda zbog velikih vrućina, a koji se, inače, poklapaju i s periodima s manje vode ne samo za hlađenje nego i za proizvodnju električne energije, što samo povećava problem. Data centri su, sa druge strane, popravili

Vreme: 28.09.2026 10:37

Medij: bl-portal.com

Link: <https://www.bl-portal.com/tehnologija/nova-radna-mjesta-ili-skuplja-struja-sta-nam-donose-gigantski->

Autori: Dragan Milošević

Teme: E-commerce

Naslov: Nova radna mjesta ili skuplja struja: Šta nam donose gigantski data centri?

stanje u ruralnim američkim područjima, jer su ponudili dobro plaćene poslove i u nekim slučajevima doveli do doseljavanja stanovništva, posebno u traženim sektorima poput elektroenergetičara ili programera sa dobro plaćenim poslovima. Kako bi BiH mogla imati korist od ovih projekata? Da bi se ovi projekti u BiH isplatili i pretvorili u ekonomski uspjeh, potrebno je pažljivo odabrati pogodne lokacije uz očuvanje životne sredine. Osim toga, praksa je pokazala da su solarne elektrane i vjetroparkovi posebno atraktivni za snabdijevanje električnom energijom ovih centara jer nude višestruku korist. Na primjer, investitori u solarne panele ili vjetropark mogu lakše dobiti kapital za investiciju ako imaju ugovor s velikim data centrom o otkupu struje. Time investitor u elektranu dobija sigurni kapital i obezbijeđeno tržište u periodu od nekoliko decenija, a data centar stabilan izvor energije po predvidljivim uslovima i povoljnoj cijeni. Koliko bi Amerikanci mogli uložiti u Republiku Srpsku? Iako još nema mnogo zvaničnih informacija o tome, iz pouzdanih izvora znamo da se ozbiljni američki investitori interesuju za ulaganja u Republiku Srpsku i izgradnju ovakvih data centara, i to vrijednosti više stotina miliona dolara, a nudili bi brojna radna mjesta ne samo tokom izgradnje, već i za višedecenijsko održavanje postrojenja i zaposlenike koji bi kontrolisali rad ovih centara. Ukoliko se uzmu u obzir svi aspekti i projekti implementiraju imajući na umu interese građana, to bi se moglo pretvoriti u dobru ekonomsku investiciju koja će koristiti i lokalnom stanovništvu, kao i stranim investitorima, navodi Capital.

Vreme: 29.09.2026 07:30

Medij: mondo.ba

Link: <https://mondo.ba/Info/Region/a1506109/evropska-komisija-prosirenje-eu-zapadni-balkan-reforme->

Autori: Haris Krhalić

Teme: E-commerce

Naslov: Šta za proširenje na Zapadni Balkan znači novi dokument Evropske komisije?

7786

Evropska komisija na čelu sa predsjednicom Ursulom fon der Lajen i komesarkom za proširenje Martom Kos pripremila je nacrt dokumenta pod nazivom "Pre-enlargement reforms and policy reviews" (reforme i preispitivanja politika prije proširenja).

Novi dokument Evropske komisije donosi preporuke za proširenje na Zapadni Balkan, uz naglasak na unutrašnje reforme EU. Usvajanje ovog dokumenta koji sadrži sektorsku analizu i paket preporuka institucijama i državama članicama, planiran je za 30. septembar ove godine. Nakon što ga Kolegijum Evropske komisije usvoji o njemu će se raspravljati na samitu Evropskog savjeta 15. oktobra. Tek na tom i na narednim samitima, države članice će morati jednoglasno da daju političku saglasnost kako bi predložene reforme ušle u pravnu proceduru realizacije. Tu počinje politička rasprava, jer se države članice ne slažu oko svih prijedloga koji se odnose, ne samo na proširenje, već i na reforme unutar Evropske unije. Rasprava o "Pre-enlargement reforms and policy reviews" unutar EU postavlja temelje za novu, pragmatičniju fazu odnosa između Brisela i Zapadnog Balkana, navodi se u analizi Demostata. Prema pisanjima vodećih briselskih medija proces proširenja se prilagođava novoj geopolitičkoj i ekonomskoj realnosti. Umjesto dosadašnjeg pristupa zasnovanog na principu "sve ili ništa", unutrašnje reforme EU otvaraju mogućnost za model postupene integracije (gradual integration). Ovaj model državama kandidatima, uključujući i Srbiju, nudi realnu šansu da postanu dio zajedničkog evropskog ekonomskog prostora znatno prije formalnog sticanja punopravnog članstva. Koncept postupene integracije obuhvatao bi raniji pristup jedinstvenom tržištu. Instrumenti poput Plana rasta imaju punu podršku svih država članica, posebno Njemačke, Austrije, Italije i Francuske koje se zalažu za ovu ideju, jer žele ekonomski stabilan Balkan. Fokusiranjem na ekonomsko povezivanje i fazno pristupanje zajedničkom tržištu, Srbija dobija stabilan i predvidiv okvir za jačanje sopstvene ekonomije, što podržavaju i mjerljive ekonomske projekcije MMF-a. To je realna prilika da se kroz pragmatično partnerstvo podigne standard građana na evropski nivo, dok se pozicija zemlje učvršćuje u statusu ravnopravnog privrednog partnera. Kako navodi međunarodni institut GLOBSEC, na stolu je zajednički prijedlog (tzv. non-paper) pet država članica (Austrije, Češke, Italije, Slovačke i Slovenije) koji predviđa fazni pristup Jedinstvenom tržištu EU po sektorima - prije svega u oblastima energetike, transporta i digitalnog tržišta. Fazna integracija po sektorima (digitalna ekonomija, energetika, e-trgovina) na osnovu usklađivanja sa zakonodavstvom EU imala bi kao rezultat povećanje konkurentnosti domaće privrede i privlačenje novih dugoročnih stranih investicija. Razmatra se model sličan Evropskom ekonomskom prostoru (EEA) gdje bi Srbija i region ostvarili ključne ekonomske slobode (slobodan protok robe, usluga i kapitala) po uzoru na države poput Norveške, što donosi direktan podsticaj privredi prije punopravnog članstva. Plan rasta za Zapadni Balkan je finansijski i politički paket EU vrijedan 6 milijardi evra, osmišljen da ubrza evropske integracije i ekonomski razvoj regiona u periodu od 2024. do 2027. godine. Svaka država (uključujući Srbiju) dobija novac isključivo nakon što ispuni konkretne korake iz svoje unaprijed usvojene Reformske agende (oblasti poput vladavine prava, pravosuđa i ekonomije). Cilj je smanjenje ekonomskog jaza kako bi se ekonomije Zapadnog Balkana što prije približile standardu i prosjeku Evropske unije. Kroz ovaj instrument već je počeo prenos značajnih finansijskih sredstava. Da ekonomska integracija kroz ovaj model donosi brze i opipljive rezultate potvrđuju i zvanične ekonomske

Vreme: 29.09.2026 07:30

Medij: mondo.ba

Link: <https://mondo.ba/Info/Region/a1506109/evropska-komisija-prosirenje-eu-zapadni-balkan-reforme->

Autori: Haris Krhalić

Teme: E-commerce

Naslov: Šta za proširenje na Zapadni Balkan znači novi dokument Evropske komisije?

analize Međunarodnog monetarnog fonda (MMF). Prema procjenama MMF-a, uporedno smanjenje administrativnih, carinskih i logističkih barijera na granicama omogućilo bi regionu da u kratkom roku ostvari između jedne četvrtine i jedne polovine ukupnih ekonomskih benefita koje inače donosi tek punopravno članstvo u EU. MMF naglašava da ovakvo sektorsko povezivanje i lakši protok robe direktno ubrzavaju konvergenciju, odnosno brži rast plata, životnog standarda i opšte privredne stabilnosti regiona. Ovakav pristup smanjuje apstraktnost političkog procesa, jer privreda i građani osjećaju konkretne ekonomske rezultate u realnom vremenu, umjesto da čekaju završetak kompletnog i dugotrajnog procesa institucionalnog pridruživanja. Republika Srbija je formalno prihvaćena u geografsku zonu SEPA 22. maja 2025. godine, nakon što je Evropski platni savjet (EPC) potvrdio da su domaći propisi i platni sistemi Narodne banke Srbije potpuno usklađeni sa standardima Evropske unije. Praktična i tehnička primjena SEPA plaćanja za građane i privredu u srpskim bankama zvanično je počela 5. maja 2026. godine. Od tog datuma, banke u Srbiji su počele da izvršavaju transakcije kroz ovaj sistem. Predsjednica Evropske komisije, Ursula fon der Lajen, je više puta u svojim govorima naglašavala potrebu interne reforme EU prije prijema novih članica koja bi se odvijala paralelno sa procesom proširenja. Ona je postavila politički temelj za dokument "Pre-enlargement policy reviews", napominjući da EU ne smije da koristi sopstvene institucije kao izgovor za odlaganje proširenja. "Moramo da pređemo na glasanje kvalifikovanim većinom (QMV) u određenim oblastima, na primjer u spoljnoj politici. Vrijeme je da se oslobodimo okova jednoglasnosti," smatra Fon der Lajen. Ona je u Evropskom parlamentu jasno poručila da proces donošenja odluka mora postati brži. Evropska komesarka za proširenje, Marta Kos, je u svojim izlaganjima u Evropskom parlamentu i tokom diplomatskih govora detaljnije razradila tehničke aspekte unutrašnjih reformi u dokumentu koji predstavlja 30. septembra. Marta Kos je u svom govoru na Konferenciji ambasadora u Zagrebu, krajem avgusta ove godine, istakla da se veća efikasnost Unije može postići unutrašnjim prilagođavanjem. "Proširena Unija će morati da učini svoje procese donošenja odluka efikasnijim i fleksibilnijim, ali to se može postići i bez mijenjanja temeljnih ugovora EU," poručila je. Kos je takođe objasnila da će se unutrašnja reforma fokusirati na maksimalno korišćenje postojećih pravnih mehanizama ugovora koji omogućavaju prelazak sa veta na većinsko glasanje (QMV) u Savjetu EU tamo gdje već postoji konsenzus članica. Komesarka je među opcijama za unutrašnju reformu navela i smanjenje broja oblasti u kojima jedna država može da blokira cijelu Uniju, kao i mogućnost smanjenja i optimizacije samih institucija EU (poput broja komesara) kako sistem ne bi upao u blokadu sa 35+ članica. Dokument nastoji da riješi hronični problem briselske administracije - situacije u kojima jedna država članica koristi pravo veta da blokira kandidata zbog istorijskih, jezičkih ili graničnih sporova (kao što su primjeri blokada na Balkanu). Predlaže se da se prelazni i tehnički koraci u pregovorima (otvaranje i zatvaranje klastera/poglavlja) prebace na glasanje kvalifikovanim većinom (QMV). Jednoglasnost (veto) bi se zadržala samo za finalni korak - potpisivanje samog Ugovora o pristupanju. Istovremeno se naglašava da nema prečica (no shortcuts), napredak ostaje striktno zasnovan na individualnim zaslugama i ispunjavanju Kopenhagenskih kriterijuma, posebno u domenu vladavine prava. Strogo poštovanje demokratskih standarda i osnovnih vrijednosti ostaje stub procesa. Proširenje ostaje reverzibilan proces, ako kandidat nazaduje, gubi prethodno stečene rane integracione prednosti. Ovi mehanizmi omogućavaju EU da privremeno uskrati finansijska sredstva ili suspenduje određena prava novoj državi članici ukoliko nakon ulaska u EU dođe do nazadovanja u oblasti demokratije i vladavine prava. (EUpravo zato.rs)

Vreme: 28.09.2026 08:27

Medij: radiobrcko.ba

Link: <https://radiobrcko.ba/vijesti-bih/ho-e-li-bih-postati-baza-za-velike-investicije-u-data-centre/>

Autori: Redakcija

Teme: E-commerce

Naslov: Hoće li BiH postati baza za velike investicije u data centre?

6738

Neki od najvećih infrastrukturnih projekata u svijetu danas se odnose na velike data centre za vještačku inteligenciju, velike platforme, internet pretraživače i onlajn trgovinu. Radi se o sektoru koji, s jedne strane, donosi nova radna mjesta za inženjere i IT stručnjake tokom faze korištenja ovih centara i za radnike građevinske... Neki od najvećih infrastrukturnih projekata u svijetu danas se odnose na velike data centre za vještačku inteligenciju, velike platforme, internet pretraživače i onlajn trgovinu. Radi se o sektoru koji, s jedne strane, donosi nova radna mjesta za inženjere i IT stručnjake tokom faze korištenja ovih centara i za radnike građevinske industrije tokom njihove konstrukcije. Sa druge pak strane, postoje i izazovi poput uticaja na životnu sredinu i veliku potrošnje električne energije, što može dovesti do rasta cijena struje. Svaka zemlja ima svoje specifične uslove i ne postoji rješenje koje se može jednoznačno primijeniti na svaku od njih. Kako data centri utiču na životnu sredinu? Osim toga, pitanje je i o kakvim centrima je riječ, jer, na primjer, postoje centri koji za hlađenje koriste zatvoreni sistem, što dovodi do manjeg zagađenja vodenih površina, i otvoreni sistem, što može izazvati izazove za životnu sredinu, jer se voda, na primjer riječni tok, upušta u postrojenje i onda s druge strane vraća u riječni tok, što može pokupiti ulja i druge štetne komponente tokom vraćanja u rijeku. Osim toga, data centri za vještačku inteligenciju su mnogo sofisticiraniji, jer imaju mnogo skupih grafičkih procesorskih jedinica koje zahtijevaju stručniju radnu snagu nego data centri za onlajn trgovinu koji koriste dosta jeftinije diskove. Da li BiH ima dovoljno struje za velike data centre? Kada je riječ o električnoj energiji, BiH proizvodi mnogo više energije koju može potrošiti, barem kad se uzme u obzir nominalna instalisana snaga. U proteklom periodu BiH je izvozila značajan dio te energije u EU, što sada postaje teže zbog strogih pravila o karbon oporezivanju, odnosno penalizaciji električne energije zbog velikog udjela fosilnih goriva u njenoj proizvodnji. Konkretno, ako bi u BiH ovi veliki data centri bili izgrađeni blizu elektrana u području gdje postoji dovoljna količina vode za njihovo hlađenje, BiH bi mogla prodavati struju direktno na lokaciji na kojoj je proizvedena. Koliko struje može potrošiti jedan veliki data centar? Data centri troše ogromnu količinu električne energije. Na primjer, jedan veći data centar koji se koristi za servere za vještačku inteligenciju može potrošiti struje koliko i Banjaluka. S obzirom na to da se sva ta električna energija u konačnici pretvori u toplotu, potrebna je i velika količina vode da se ta toplota izvuče iz servera i oslobodi u prirodnom ambijentu. Neki gradovi su iskoristili ovu toplotnu energiju za grijanje zimi ili za pojedine industrijske pogone, što je takođe jedna opcija o kojoj se može razmišljati. Zašto se Amerikanci bune protiv velikih data centara? U SAD je proteklih desetak godina izgrađeno mnogo ovakvih centara, a lokalne zajednice nudile su razne pogodnosti. Na primjer, nudile su oslobađanje od određenih poreskih nameta, a elektroenergetski sistemi preferencijalnu cijenu kilovat-časa. Danas postoji veliki otpor lokalnog stanovništva, jer se žale na skuplju struju, ali i na fluktuacije napona. Razlog je da u slučaju da frekvencija naizmjenične struje kojom se centri napajaju počne da varira, to može oštetiti osjetljive ali skupe elektronske komponente u data centrima, pa se oni automatski isključuju s mreže i uključuju agregatore. Kada tako veliki objekat ispadne s mreže, može doći do kaskadne reakcije i do velikih nestanaka struje u širem području. Osim toga, dio populacije u Americi se žalio na niži pritisak vode zbog pumpi koje u data centrima upumpavaju velike količine vode, posebno tokom sušnih perioda zbog velikih vrućina, a koji se, inače, poklapaju i s periodima s manje vode ne samo za hlađenje nego i za proizvodnju električne energije, što samo povećava problem. Data centri su, sa druge strane, popravili stanje u ruralnim američkim područjima, jer su ponudili dobro plaćene poslove i u nekim slučajevima doveli do doseljavanja stanovništva, posebno u traženim sektorima poput elektroenergetičara ili programera sa dobro plaćenim poslovima. Kako bi BiH mogla imati korist od ovih projekata? Da bi se ovi projekti u BiH isplatili i pretvorili u ekonomski uspjeh, potrebno je pažljivo odabrati pogodne lokacije uz očuvanje životne sredine. Osim toga, praksa je pokazala da su solarne elektrane i vjetroparkovi posebno atraktivni za snabdijevanje električnom energijom ovih centara jer nude višestruku korist. Na primjer, investitori u solarne panele ili vjetropark mogu lakše dobiti kapital za investiciju ako imaju ugovor s velikim data centrom o otkupu struje. Time investitor u elektranu dobija sigurni kapital i obezbijeđeno tržište u periodu od nekoliko decenija, a data centar stabilan izvor energije po predvidljivim uslovima i povoljnoj cijeni. Koliko bi Amerikanci mogli uložiti u Republiku Srpsku? Iako još nema mnogo zvaničnih informacija o tome, iz pouzdanih izvora znamo da se ozbiljni američki investitori interesuju za ulaganja u Republiku Srpsku i izgradnju ovakvih data centara, i to vrijednosti više stotina miliona dolara, a nudili bi brojna radna mjesta ne samo tokom izgradnje, već i za višedecenijsko održavanje postrojenja i zaposlenike koji bi kontrolisali rad ovih centara. Ukoliko se uzmu u obzir svi aspekti i projekti implementiraju imajući na umu interese građana, to bi se moglo pretvoriti u dobru ekonomsku investiciju koja će koristiti i lokalnom stanovništvu, kao i stranim investitorima. Izvor: Nezavisne Svi članci objavljeni na internet stranici Radija Brčko (www.radiobrcko.ba) isključivo su vlasništvo redakcije. Radio Brčko dopušta ograničeno i povremeno prenošenje članaka sa svoje internet stranice u drugim medijima. Drugi mediji smiju prenijeti informacije iz pojedinih članaka sa Internet stranice Radija Brčko

Vreme: 28.09.2026 08:27

Medij: radiobrcko.ba

Link: <https://radiobrcko.ba/vijesti-bih/ho-e-li-bih-postati-baza-za-velike-investicije-u-data-centre/>

Autori: Redakcija

Teme: E-commerce

Naslov: Hoće li BiH postati baza za velike investicije u data centre?

(www.radiobrcko.ba) isključivo kao kratku vijest od najviše četiri reda (300 slovnih znakova), uz obavezno navođenje izvora (Radio Brčko), pri čemu su on-line izdanja dužna objaviti link na originalni tekst na web stranicu radiobrcko.ba, ukoliko s uredništvom portala nije postignut dogovor o drugačijim uslovima. Radio Brčko je odlučan u nastrojanju da zaštiti svoje intelektualno vlasništvo i rad svojih autora. Ukoliko se bilo koji dio teksta ili informacija iz teksta objavljenog na internet stranici www.radiobrcko.ba prenese suprotno ovim pravilima, protiv prekršioca će biti pokrenut pravni postupak pred Osnovnim sudom Brčko distrikta. Za detaljnije informacije o uslovima korištenja kliknite na USLOVI KORIŠTENJA.

Vreme: 28.09.2026 09:57

Medij: capital.ba

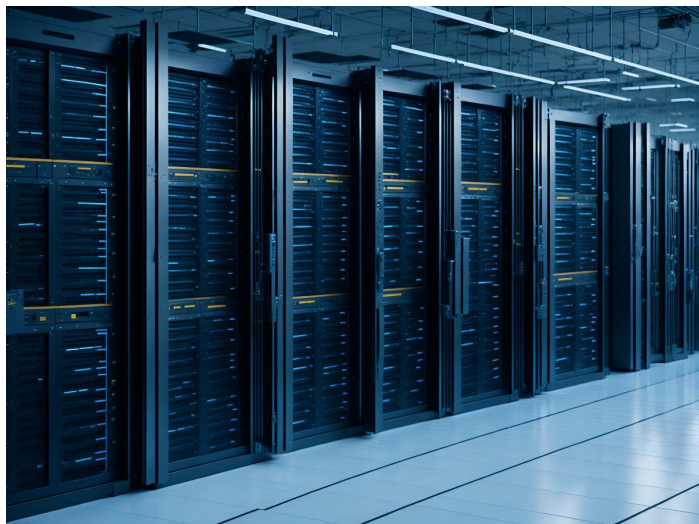
Link: <https://capital.ba/hoce-li-bih-postati-baza-za-velike-investicije-u-data-centre/>

Autori: admin

Teme: E-commerce

Naslov: Hoće li BiH postati baza za velike investicije u data centre?

5386

BANJALUKA - Neki od najvećih infrastrukturnih projekata u svijetu danas se odnose na velike data centre za vještačku inteligenciju, velike platforme, internet pretraživače i onlajn trgovinu. Radi se o sektoru koji, s jedne strane, donosi nova radna mjesta za inženjere i IT stručnjake tokom faze korištenja ovih centara i za radnike građevinske industrije tokom njihove konstrukcije. Sa druge pak strane, postoje i izazovi poput uticaja na životnu sredinu i veliku potrošnje električne energije, što može dovesti do rasta cijena struje.

Svaka zemlja ima svoje specifične uslove i ne postoji rješenje koje se može jednoznačno primijeniti na svaku od njih, pišu Nezavisne.

Kako data centri utiču na životnu sredinu?

Osim toga, pitanje je i o kakvim centrima je riječ, jer, na primjer, postoje centri koji za hlađenje koriste zatvoreni sistem, što dovodi do manjeg zagađenja vodenih površina, i otvoreni sistem, što može izazvati izazove za životnu sredinu, jer se voda, na primjer riječni tok, upušta u postrojenje i onda s druge strane vraća u riječni tok, što može pokupiti ulja i druge štetne komponente tokom vraćanja u rijeku.

Osim toga, data centri za vještačku inteligenciju su mnogo sofisticiraniji, jer imaju mnogo skupih grafičkih procesorskih jedinica koje zahtijevaju stručniju radnu snagu nego data centri za onlajn trgovinu koji koriste dosta jeftinije diskove.

Da li BiH ima dovoljno struje za velike data centre?

Kada je riječ o električnoj energiji, BiH proizvodi mnogo više energije koju može potrošiti, barem kad se uzme u obzir nominalna instalisana snaga. U proteklom periodu BiH je izvozila značajan dio te energije u EU, što sada postaje teže zbog strogih pravila o karbon oporezivanju, odnosno penalizaciji električne energije zbog velikog udjela fosilnih goriva u njenoj proizvodnji.

Konkretno, ako bi u BiH ovi veliki data centri bili izgrađeni blizu elektrana u području gdje postoji dovoljna količina vode za njihovo hlađenje, BiH bi mogla prodavati struju direktno na lokaciji na kojoj je proizvedena.

Koliko struje može potrošiti jedan veliki data centar?

Data centri troše ogromnu količinu električne energije. Na primjer, jedan veći data centar koji se koristi za servere za vještačku inteligenciju može potrošiti struje koliko i Banjaluka. S obzirom na to da se sva ta električna energija u konačnici pretvori u toplotu, potrebna je i velika količina vode da se ta toplota izvuče iz servera i oslobodi u prirodnom ambijentu.

Neki gradovi su iskoristili ovu toplotnu energiju za grijanje zimi ili za pojedine industrijske pogone, što je takođe jedna opcija o kojoj se može razmišljati. Zašto se Amerikanci bune protiv velikih data centara?

U SAD je proteklih desetak godina izgrađeno mnogo ovakvih centara, a lokalne zajednice nudile su razne pogodnosti. Na primjer, nudile su oslobađanje od određenih poreskih nameta, a elektroenergetski sistemi preferencijalnu cijenu kilovat-časa.

Danas postoji veliki otpor lokalnog stanovništva, jer se žale na skuplju struju, ali i na fluktuacije napona. Razlog je da u slučaju da frekvencija naizmjenične struje kojom se centri napajaju počne da varira, to

Vreme: 28.09.2026 09:57

Medij: capital.ba

Link: <https://capital.ba/hoce-li-bih-postati-baza-za-velike-investicije-u-data-centre/>

Autori: admin

Teme: E-commerce

Naslov: Hoće li BiH postati baza za velike investicije u data centre?

može oštetiti osjetljive ali skupe elektronske komponente u data centrima, pa se oni automatski isključuju s mreže i uključuju agregatore. Kada tako veliki objekat ispadne s mreže, može doći do kaskadne reakcije i do velikih nestanaka struje u širem području.

Osim toga, dio populacije u Americi se žalio na niži pritisak vode zbog pumpi koje u data centrima upumpavaju velike količine vode, posebno tokom sušnih perioda zbog velikih vrućina, a koji se, inače, poklapaju i s periodima s manje vode ne samo za hlađenje nego i za proizvodnju električne energije, što samo povećava problem.

Data centri su, sa druge strane, popravili stanje u ruralnim američkim područjima, jer su ponudili dobro plaćene poslove i u nekim slučajevima doveli do doseljavanja stanovništva, posebno u traženim sektorima poput elektroenergetičara ili programera sa dobro plaćenim poslovima.

Kako bi BiH mogla imati korist od ovih projekata?

Da bi se ovi projekti u BiH isplatili i pretvorili u ekonomski uspjeh, potrebno je pažljivo odabrati pogodne lokacije uz očuvanje životne sredine. Osim toga, praksa je pokazala da su solarne elektrane i vjetroparkovi posebno atraktivni za snabdijevanje električnom energijom ovih centara jer nude višestruku korist.

Na primjer, investitori u solarne panele ili vjetropark mogu lakše dobiti kapital za investiciju ako imaju ugovor s velikim data centrom o otkupu struje. Time investitor u elektranu dobija sigurni kapital i obezbijedeno tržište u periodu od nekoliko decenija, a data centar stabilan izvor energije po predvidljivim uslovima i povoljnoj cijeni.

Koliko bi Amerikanci mogli uložiti u Republiku Srpsku?

Iako još nema mnogo zvaničnih informacija o tome, iz pouzdanih izvora znamo da se ozbiljni američki investitori interesuju za ulaganja u Republiku Srpsku i izgradnju ovakvih data centara, i to vrijednosti više stotina miliona dolara, a nudili bi brojna radna mjesta ne samo tokom izgradnje, već i za višedecenijsko održavanje postrojenja i zaposlenike koji bi kontrolisali rad ovih centara.

Ukoliko se uzmu u obzir svi aspekti i projekti implementiraju imajući na umu interese građana, to bi se moglo pretvoriti u dobru ekonomsku investiciju koja će koristiti i lokalnom stanovništvu, kao i stranim investitorima. Nezavisne

Vreme: 28.09.2026 22:37

Medij: ebrcko.net

Link: <https://www.ebrcko.net/vijesti/vijesti-bih/108120-promjene-u-placanju-karticama-u-bih.html>

Autori: eBrčko portal

Teme: Bezgotovinsko plaćanje; MasterCard (Master)

Naslov: Promjene u plaćanju karticama u BiH

1221

Foto: Pexels Banke na području Bosne i Hercegovine povećale su limite koji se odnose na beskontaktna plaćanja bez unošenja PIN-a. Kako je za 'Kliks' potvrdio direktor Udruženja banaka u BiH Edis Ražanica, novi limit za beskontaktno plaćanje bez unosa PIN-a iznosi 90 KM za Viza kartice, dok je limit za MasterKard povećan na 100 KM. 25 septembar 2026 17:21

Autor ATV

Kategorija: BiH

Foto: Pexels

Banke na području Bosne i Hercegovine povećale su limite koji se odnose na beskontaktna plaćanja bez unošenja PIN-a.

Kako je za "Kliks" potvrdio direktor Udruženja banaka u BiH Edis Ražanica, novi limit za beskontaktno plaćanje bez unosa PIN-a iznosi 90 KM za Viza kartice, dok je limit za MasterKard povećan na 100 KM.

Udruženje banaka se dodatno obratilo MasterKardu i Vizi da se ovi limiti izjednače, odnosno da ne bude razlika između dvije kartične šeme.

Ova inicijativa takođe bi uskoro mogla biti realizovana.

Promjena će korisnicima omogućiti jednostavnije i brže plaćanje manjih svakodnevnih kupovina, uz zadržavanje bezbjednosnih standarda koji se primjenjuju pri kartičnim transakcijama.

Prilikom korištenja kartica izvan BiH, limiti za beskontaktno plaćanje mogu se razlikovati od zemlje do zemlje, u zavisnosti od pravila i uslova koji važe na pojedinom tržištu, ali je u većini zemalja Evropske unije limit postavljen na 50 evra, prenosi ATV.

